

Comentariul poeziei Glossa scrisa de Mihai Eminescu - prima parte

Termenul de "glosa" are doua intelesuri mai importante. Sensul primordial (latinescul "glossa" -"cuvant care necesita explicatii") defineste o insemnare pe marginea unui text, o nota explicativa, o adnotare, spre a lamuri un cuvant sau un pasaj.

Glosa contine, de regula, o "explicatie", dar nu exista explicatie, oricat de simpla, care sa nu recurga, cat de cat, asociata, astfel, criticii literare, desemnand, inasa, o specie minora de critica, descriptiva, ce consta mai mult in parafrizarea textului literar, apeland doar in mica masura la "interpretare", care este departe de a fi una proprie si originala. Cel de-al doilea sens, secundar, dar nelipsit de insemnatate, denumeste o specie de poezie, cu forma fixa, ca si rondelul si sonetul, cu un continut filosofic, reflexiv, de o setentiozitate gnomică, o poezie de cunoastere. Din punct de vedere tehnic, formal, glosa este o poezie in care strofele urmatoare se constituie ca un comentariu al unui vers din prima strofa, pe care il si reproduc in final, cu exceptia ultimei strife, care nu este decat inversarea primei.

Glosa este o specie lirica extrem de pretentioasa si dificil de realizat, care presupune multa virtuozitate tehnica, formala. De aceea, putini sunt poetii care s-au incumetat in practicarea acestei specii lirice. Literatura universala nu inregistreaza prea multe glose. Glossa lui Eminescu, publicata la 1 decembrie 1883, in "Convorbiri literare", este una dintre ele. Marele nostru poet national a dus glosa la perfectiune. Trebuie sa remarcam, de la inceput ca Eminescu pastreaza etimonul latinesc, in titlul poeziei sale.

Glossa eminesciana este o poezie conceputa pe marginea unui stravechi motiv literar si filosofic: lumea ca teatru (theatrum mundi). Acest motiv, de larga circulatie, in literatura si filosofia universala, a fost urmarit sistematic, printr-o ampla desfasurare de eruditie, de Tudor Vianu, intr-un studiu de referinta Din istoria unei teme poetice: lumea ca teatru, din volumul sau: Studii de literatura universala si comparata (Editura "Academiei", 1960). Urmarirea circulatiei motivului devine absolut indispensabila cand analizam Glossa lui Eminescu, nu numai pentru a vedea evolutia acestui motiv, de-a lungul timpului, dar si pentru a ne da seama de marele coeficient de originalitate, pe care marele nostru poet il investeste, in tratarea lui.